Mihai Eminescu

La aniversară

Mihai Eminescu

La aniversară

Naraţiune originală, 1875

Ea se numea Cleopatra, iar el Gajus Iulius Caesar Octavian August. Adică ea citise un roman s-ar fi voit să fie de douăzeci şi şase de ani şi nu era decât de paisprezece; el, istoria romanilor şi voia să fie de patruzeci de ani. Era numai de optsprezece şi umbla la şcoală. Cu toate acestea astăzi, în ziua sf-tului Ermil, el uitase pe Octavian August şi aştepta felicitări de ziua lui. Tata i-a dat un ceasornic frumos, mama – o besectea de toaletă, sora – o pereche de papuci. Elis – nimic. Elis, adică Cleopatra, vară-sa. El se retrăsese în odaia lui, unde clasicii erau aşezaţi pe-un scrin în religioasă regulă şi neviolabilitate şi se primbla cu paşi mari prin casă. Era brunet şi cam poetic. Avea ochi albaştri, ceea ce vrea să zică mult, şi era frumos băiet. Acum stătu cu mirare înaintea oglinzii, se uita cu mirare în ochii lui proprii şi părea că-i întreba ceva. „Tolla mi-a făcut-o". Era o vreme în care, în urma unui roman spaniol, regina de astăzi a Egiptului se numea Tolla. El se numea pe atunci Bertrand... tempi passati!

„Nimic! nimic! — şi eu i-am dat de ziua ei o păpuşă. Adică ce eu i-am dat! Dacă n-am ştiut ce să-i dau! Mama mi-a spus să-i dau o păpuşă. Tolla, Tolla! — zise el râzând – tare mi-eşti dragă". Apoi şezu la masă şi gândi adânc... asupra egalităţii a două hipotenuze. Luă o coală mare de hârtie albă

şi scrise drept în mijloc: Regină! Te iubesc! Iscălit: Gajus Julius Caesar Octavian August manu propria.

Sara era petrecere. Era invitată şi verişoara Elis şi – mare minune – a venit. Părinţii ei au lepădat-o acolo şi s-au dus într-alt loc, unde asemenea erau aşteptaţi. Octavian August imperatorul o petrecea sara pân-acasă, dacă-l iertau ocupaţiunile statului roman, şi astăzi – îl iertau acele ocupaţiuni ale statului roman. Toată sara nu vorbi un cuvânt cu domnişoara. Ea-şi încreţise sprâncenele între ochi, pe care-i ridică sub frunte; cu braţele-ncrucişate, picior peste picior, şedea-ndărătnică într-un colţ, cu buzele strâns lipite. Dar pe furiş ea strecura câte-o rază drept în ochii lui. Era mânioasă. De doi ani se mânia foarte uşor şi se desmânia tot atât de uşor. Odinioară nu se mânia defel.

S-apropiase miezul nopţii. El veni foarte serios. „Îmi veţi da voie, domnişoară, să vă petrec pân-acasă?" Ea se uită în ochii lui şi-ncepu să râdă.

— Ce râzi? Ce-i de râs aicea?

— Bine. Haidem! Era o noapte frumoasă, lună, un ger aspru fără pic de vânt. Ninsoarea se lăsase pe garduri şi zăplazuri de-amândouă părţile ulicioarei. Zăpada încărcase crengile de copaci şi acoperămintele caselor. Gheţuşul trosnea sub paşi şi el trecea cu dânsa de braţ... ea în scurteică cu guler de blană, roşie la faţă, capişonul alb de lână înconjura faţa, fruntea. Ea era blondă, foarte blondă, cu părul ca un caier de cânepă şi scurteica – oricât de groasă ar fi fost – accentua totuşi liniile unei talii fine şi mlădioase. O broască. Râdeau vorbind – adică mai mult râs decât vorbă. Cine nu-şi aduce aminte de tinereţea sa – şi fiecare a avut una – de acele hotărâri de a fi serioşi în amor, că-i pe viaţă, acea defensiune în paragrafe a copilei, ca să nu-i zică pe nume, să n-o tutuiască – să n-o sărute. Celelalte calea-vale, dar o guriţă? cât lumea. Aşa erau şi ei. De vorbit despre... istorie, geografie şi alte lucruri folositoare

da! se-nțelege, cât vrei – dar o guriță, tu? pe nume? — niciodată!

Aşa ar fi şi rămas – dar luna, luna! Luna lumina fața ei albă ca laptele cu obrajii roşi şi părul ei blond, foarte blond, care înconjura cu lux şi finețe o față plină şi râzătoare. Pe când el perora o temă de astronomie – indiferentă atât lui cât şi ei – adică pe când se necăjeau unul pe altul, ea se uita la el fără să-l asculte; i-ar fi sărit în gât, l-ar fi sărutat de o mie de ori – aşa număra ea cel puțin – dacă – dacă s-ar fi căzut.

Ah! că prostu-i – gândi ea – nu poate vorbi şi el de altceva, azi cel puțin – adaose uitându-se timid în sus la el. Ce frumosu-i ş-aşa, când spune prostii, îmi place ş-aşa – gândi tot ea. Apoi nu mai gândi nimic sau Dumnezeu ştie ce – destul, după ce tăcu mult fără s-asculte, zise cam întins şi cam ca şi când n-ar fi băgat de seamă:

— Tu, Ermil, – şi speriată de ceea ce spusese, nu mai zise nimic. Fața ei era roşie de ruşine.

El stătu pe loc, îi strânse mâna şi zise încet:

— Mai zi o dată.

— Nu.

— Nu? Mă supăr... s-o ştii.

— Tu... repetă ea încet, cu ochii pe jumătate închişi, cu glas tremurător. Era un tu singuratic, fără de a fi pus în legătură cu vo frază – şi cu toate acestea ce tu? Din gura ei venise mai întâi.

Vorbiră mai departe – de astă dată mai intim – nu despre amor; însă totuşi despre un lucru serios – despre căsătorie, cum ea fondează statele, care-i originea căsătoriei la indieni, tot lucruri adânci. Fiecare tu era controversat. Când îşi propuneau să-şi zică tu, mureau de ruşine, şi-şi ziceau serios, după lungi lupte sufleteşti: „Dumniata”; când stabileau diplomaticeşte să-şi zică d-ta – atunci tu – tu din greşeală, şi iar din greşeală, ş-aşa mai departe.

În fine ajunsese la portiță.

— Elis! tu... nu ştii cât te iubesc... nici poți şti căci... căci tu nu ai inimă.

Pe nume şi tu? Vezi, gândi ea, dar nu zise nimic...

— De când te-am văzut, de când ştii tu – căci tu ştii că eu te iubesc şi totdeauna această răceală când eşti singură cu mine. Totdeauna mă sileşti să vorbesc nişte lucruri pe care nici nu le asculți... Eşti rea la inimă, Elis!

— Domnule! zise ea, stăpânindu-se şi stând băț înaintea lui. Vrei să mă-nveți cum trebuie să mă port?

— Şi cu toate astea, zise el încet şi dureros, luna-nfrumusețează lumea pentru amorul nostru.

Ea se uită în sus şi ochii ei umezi de dulci lacrimi străluceau în lună. El îi cuprinsese talia şi se uitau amândoi – nu gândeau nimic. Era ceva atât de dureros, atât de fericit în fața, în tot sufletul lor – ai fi râs ş-ai fi plâns dacă i-ai fi văzut astfel.

În fine începur-a râde – doi copii – râdeau cu lacrimele-n ochi. Şi era atât de argintos râsul ei şi gurița atât de frumoasă – i-ai fi băut apa din gură.

— Domnule, zise ea deodată c-o seriozitate mare – astăzi ne-am permis o mulțime de lucruri foarte nepermise – numai astăzi şi-mi pare rău... că trebuie să... să...

— Ei, să...? Iar această mână de povățuitor... Eu nu sunt copil, Elis... să ştii tu că nu sunt... Iaca, de exemplu...

— De exemplu...?

— Nu te voi mai strânge de mână, nu ți-oi mai spune pe nume... de azi înainte.

O! gândi ea în sine cu părere de rău, dar ce era să zică. Şezură pe banca de piatră de lângă portiță... Ea-i întoarse spatele şi-şi muşca unghiile... el se uita în omăt. Prost lucru!

Ar fi putut sta multă vreme aşa. Nu ştiu... În sfârşit... ea... în sfârşit... domnia ei a fost aceea care – aşa încet – c-un pic de mânie şi nu prea:

— Ermil!

— Aud!

— Eu să-ți spun drept şi să nu zici că nu ți-am spus-o... dar... eu nu te mai iubesc defel... şi tu mi-ai spus-o azi, că eu nu te iubesc – Aşaa! Ea-şi pusese ceva în cap azi: o idee... şi acesta era modul cu care căuta pretexte de ceartă – şi aceste certe, ştia ea cum se sfârşesc oare?

— Da! Nu mă iubeşti... repet-o, spune-o... te cred, fiindcă tu nu m-ai iubit niciodată, zise el cu amărăciune. Negri vor trece anii mei... În toate chipurile voi căuta să te uit. Tu ai o inimă de marmură... Nici zâmbiri, nici lacrimi, nici rugăciuni, nici îndărătnicia n-o înmoaie.

— Lasă, lasă! gândi ea şi zâmbi cu mândrie că poate fi atât de aspră.

— Eu ți-am spus-o, domnul meu, de atâtea ori, că numai amiciția adevărată poate să fie legătura dintre noi. Ce ceri mai mult?... Ce vrei de la mine? adaugă repede.

— Ce vreau, zise el c-o tristă blândețe, ce vreau? Dar nu vezi tu cum sufăr? Spune-mi numai că mă iubeşti – spune-o! dar nu cu două înțelesuri, nu ca atunci la bal... drept! spune!

— Da! zise ea foarte rece – d-ta ştii că eu te iubesc, sigur. Da.

— O, astă răceală! Tu mă omori, Elis! Vorbeşte-mi, zise el rugător, cum ştii tu câteodată să vorbeşti, c-o blândețe uimitoare, c-o dulceață de sor' – de iubită.

— Bine, bine! Ştiu eu!

— Ce ştii tu? Iaca că nu mă mai supăr... îți vorbesc blând. Îmi dai mâna ta? Aşa. Spune.

— Vezi tu, Ermil? zise ea c-o seriozitate copilărească şi tristă – tu crezi... tu crezi că eu am apă-n vine... că eu... că

eu nu te iubesc?... Dar să-ți spun ție... eu nu sunt aspră... Ce ai zice tu dacă... dar te rog să nu spui nimănui... dacă... dar zău să nu spui...

— Ce?

— Vezi tu! formal te-am oprit... am făgăduința ta că nu mă vei săruta niciodată. Aşa-i?

— Aşa.

— Ca să [nu] mai zici că eu nu te iubesc – zise supărată – ca să zici că eu te iubesc – repetă c-o ruşinoasă grație... astăzi... astăzi... Îşi simți cuprinsă talia, închise ochii, lăsă capul pe umărul lui şi era aproape să moară.

— O! te iubesc... n-ai ştiut niciodată cât te iubesc... — glasul ei era dulce, slab, plin de lacrimi, sfințit de cea întâi sărutare.

— Tu eşti un înger... îndărătnic... dar un înger... Surâsul obraznic, ochiul cuvios, cochetăria veselă se-ntorc pe rând dup-acea sărutare... chiar liniştea. Ea-şi ținea brațul după gâtul lui.

— Mă duc... şi tu eşti un măgar.

— Las' să fiu... Nu te duce...

— Trebuie... tu! Aşa-i că tu nu vei uita niciodată această noapte, zise încet, aşa de încet şi totuşi aşa de clar.

— Ah! niciodată.

— Şi acuma... am să-ți aduc ceva din casă... Un dar de ziua ta... Aşa-i?...

Ea intră iute, se-ntoarse şi-i aduse o cutie mare... Ei o scăpară jos, dar nu făcea nimic... era înc-o sărutare.

Gajus Iulius Caesar Octavian August se duse acasă. Se aşează dinaintea focului şi zise zâmbind: „Tu eşti un măgar!" Deschise cutia. Deasupra era un desemn. El era... lăsat într-un jeț; o femeie... ea, de dinapoia jețului îi ținea ochii cu mâinile. El îşi ridică ochii s-o vadă... şi un moment i se păru c-o vede. Dar unde să fi fost. Dar ce mai era în cutie? Păpuşile ce i le dedese de ziua ei doi ani de-a rândul. Pe

fruntea celei de întâi era: „Bertrand e un măgar”, pe fruntea celei de a doua: „Gajus nu-şi are minţile toate”. Apoi mai era ceva. O mică carte de notiţe... impresii din romane, din poezii, scrise-n fiecare zi şi la sfârşitul fiecărei notiţe, ca o încheiere, ca o cugetare asupra adormirii: „Ermil, te iubesc!”.